Izhaja:
10., 20. in 30. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:
za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gld. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:
Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto XIII. | V Celovcu, 30. prosinca 1894. | Štev. 3.

Nemško-národna stranka.

V Celovcu se je dné 6. prosinca zbralo nekaj koroških pristašev nemško-národne stranke, med njimi poslanci dr. Steinwender, Vid Prettner in dr. Jobst. Razgovarjali so se o programu svoje stranke, to je, po čem mora stranka težiti in hrepeneti, ter o tem, kako bi se ta stranka na Koroškem najbolje uredila. Čudno je, da se še le zdaj posvetujejo o svojem programu, ko vendar stranka že več let obstoji. Zjedinili so se o tem, da se hočejo v prvi vrsti potegovati 1. za koristi nemškega národa v Avstriji, potem 2. za resničen napredek v smislu politične svobode 3. za socijalne in gospodarske reforme (postavne prenaredbe) v obrambo srednjih stanov (mestjanov in kmetov) in 4. delavcev, ter 5. zoper vsako korupcijo (sleparstvo, goljufijo, podkupljivost), zlasti 6. zoper škodljivi judovski upliv. Slednja 7. točka pa je bila, da v boju zoper Slovane naj bodo vse nemške stranke složne.

Ta program ni nov; slišali smo ga že mnogokrat prežvekovati v nemško-národnih listih. Toda čeravno stranka že več let obstoji, nismo še nič znatnega in besede vrednega videli, kar bi bila stranka storila v izvršitev svojega programa. Prva točka se glasi, da se hoče stranka potegovati za koristi nemškega národa v Avstriji. V ta namen pa si niso vedeli nič boljšega izmisliti, kakor tisto društvo „Südmark“, za ktero so nabrali par tisoč forintov, in s to malenkostjo hočejo osrečiti avstrijske Nemce in uničiti Slovence?! Druga točka govori o napredku in politični svobodi. Tu bi bilo pa treba vedeti, kaj si mislijo pod besedo „napredek“. Judovski in prostozidarski listi si mislijo pod „napredkom“ boj zoper krščanstvo, zatiranje katoliške cerkve, preganjanje duhovnikov itd. Da pristaši nemško-národne stranke ravno tako mislijo, to vemo iz mnogih izjav dr. Steinwenderja in drugih voditeljev te stranke. Ako bi bili v resnici vneti za politično svobodo, morali bi se potegovati za svobodo tiska, zborovanja itd. Kaj so pa še storili v tem oziru? Ko bi jim bilo res mar za politično svobodo, morali bi se potegovati za ravnopravnost Slovanov, kajti nikjer svoboda ne bo cvetela in varno zorela, ako se ne razteguje na vse državljane v enaki meri; iz predpravic na eni strani se rodi nezadovoljnost na drugi strani in notranji boji, kteri vedno pretijo tudi gospodujočo stranko oropati njene svobode. Program nemško-národne stranke govori v drugi točki o politični svobodi, v sedmi točki pa o boju zoper slovanske sodržavljane, kterim se politična svoboda ne privošči; torej program sam sebi nasprotuje in kaže, da njegovi kovači niti ne vejo, kaj je politična svoboda. Tretja točka govori o reformah v ohranitev in obrambo mestjanov in kmetov, četrta pa za obrambo delavnega ljudstva. Če se pa vprašamo, kaj je stranka v ta namen že storila, moramo si odgovoriti, da nič in zopet nič in še enkrat nič. Ko je prišla v razpravo uravnava našega denarja, bilo je čas, da bi se bili nemško-národni poslanci, ako so res prijatelji ljudstva, odločno uprli zoper zlato veljavo, ki ni imela druzega namena, kakor da bogati Judje spet nekaj milijonov potegnejo iz žepov revnega krščanskega ljudstva. Namesto tega pa se je Steinwender za zlato veljavo in za ministra Steinbacha ogreval ter z govorjeno in pisano besedo dokazoval, kako srečo nam zlata veljava prinese. Morda je to delal iz nevednosti; potem pa ni sposoben za voditelja stranke, ktera se hvali, da hoče pomagati mestjanom, kmetom in delavcem. Pa ne samo Steinwender, tudi drugi poslanci in pristaši nemško-národne stranke so nesposobni, da bi izvršili nalogo, ktero so si sami postavili v program. Oni so pač liberalci, v liberalnih nazorih izrejeni, zato pa ne spoznajo, da ravno v teh liberalnih nazorih tiči poguba za tretji in četrti stan, to je, za delavno ljudstvo. V Celovcu in Beljaku obeta Steinwender, da se bo potegoval za srednje stanove in za delavce, na Dunaju se je pa približal liberalcem, pri kterih imajo ravno tisti bogataši prvo besedo, zoper ktere hoče Steinwender ljudstvo braniti. Če je Steinwender z volkom prijatelj postal, kdo mu bo verjel, da bo on ovco branil? V peti točki obetajo národnjaki boj zoper vsako sleparijo, v šesti pa boj zoper judovski upliv, torej bi človek mislil, da se bodo v prvi vrsti zakadili v nemške liberalce in z njimi zvezane kapitaliste; toda počasi! v sedmi točki spet vse prekličejo in pravijo, da v boju zoper Slovane morajo vse nemške stranke složne in edine biti, to se reče, da morajo nemški národnjaki z nemškimi liberalci v eni vrsti stati in skupno delati. Iz rečenega mora pač vsak spoznati, da je program nemške národne stranke čisto zmeden in sam sebi nasprotuje. Ta stranka je podobna človeku, ki čuti, da ga nekaj boli, pa ne vé pravega zdravila; in če bi mu kdo pravo zdravilo ponujal, ga ne vzame in se ga brani. Nemško ljudstvo v Avstriji je res bolno, liberalizem je tisti strup, kterega ima v sebi in kterega mu judovski listi še vedno na novo ulivajo v želodec. Pravo zdravilo priporočajo torej krščanski socijalisti, ki pravijo, da je treba liberalizem izbljuvati in judovskega zdravnika, ki ta strup uliva, zapoditi ter ga nič več ubogati. Nemški národnjak pa sicer sluti, da mu judovski zdravnik ne služi v zdravje (zato so ti ljudje včasih tudi nekoliko antisemiti), toda če takemu rečeš, naj se še tistega liberalnega strupa znebi, kterega ima že v želodcu, tega ne bo storil in poreče: „To ni strup, to mi dobro tekne, v liberalnih nazorih sem uzrastel in nič ne čutim, da bi me kje tiščali, torej so pravi in dobri.“ S temi ljudmi se ne dá nič govoriti: to vidijo, da brezversko življenje ljudstvo pokvari, vendar pa o verski šoli nočejo nič slišati; to vidijo, da obrtna svoboda in svoboda kupčije uničuje manjše obrtnike in trgovce, kedar bi bilo pa čas, te svoboščine nekoliko porezati, se bodo prestrašeni umaknili in rekli: „to ne gre, to je reakcija, to je zoper naše »svobodomiselne« in »napredne« nazore!“ Le eno točko svojega programa so nemški národnjaki zmirom pošteno spolnovali, ne sicer kar se tiče uspeha, ampak kar se tiče dobre volje; ta točka pa je: boj zoper Slovane. Čeravno jim mi nič hudega nočemo in nobene krivice ne delamo, zaganjajo se vendar v nas kakor besni Turčini, sicer še ne z meči in puškami, ampak s strupenimi in lažnjivimi članki in dopisi v svojih zakotnih lističih, z govori na javnih shodih in v zbornicah poslancev. Ti prenapetneži si štejejo v častno dolžnost in sveto nalogo, nam Slovanom povsodi škodovati, naš napredek ovirati, nas grditi, sumničiti, ovajati, obrekovati, sovražiti in zaničevati, z zavistnim in hudoželjnim očesom opazovati vsak naš gibljaj, vsako besedo, ter potem vse zavito in popačeno poročati svojim časnikom, kterim je psovanje Slovencev najljubše opravilo. Vendar ves ta divji lov nam Slovencem in Čehom ne škoduje preveč; nosijo sicer razdraženost in prepire noter v najskrajnejše gorske vasi in ogrenijo marsikomu socijalno (družbinsko) življenje, vendar pa se

Nujna pomoč v skrajni sili.

Spisal Josip Osterc.

(Konec.)

Ni še preteklo dva meseca, a iz one podrtine bila je že lična hišica, kajti razni delavci so pridno delali pri njej; vrlo jim je pomagal Venceslav sam. Kmalu za tem vzel si je v zakon Medogečevo Nežo iz bližnje vasi, ktera sicer razun nekaj goldinarjev in nekaj kuhinjskega orodja ni podedovala nič, toda prinesla je s seboj delavne roke in blago srce. In ravno to bilo je Venceslavu čisto povoljno, bolje kakor veliko premoženje in zakonska nezadovoljnost.

Kupila sta si kravo in najela zemljišča; s časoma sta torej pridelala dovolj živeža zá-se, da njima ni trebalo izdati denarja za vsakdanje potrebščine. Neža je pridno obdelovala zemljo, a mož njen je vestno nadaljeval svojo službo. Mir, sreča in zadovoljnost bili so zanaprej vladarji v tej hišici. Ali kakor ima vsaka reč svoj konec, se je tudi tukaj mnogo predrugačilo.

Čez štiri leta pride gospod k svojemu gozdnarju, ter ga strogo izprašuje, zakaj je prodal štiri debela mecesnova drevesa iz gozda brez njegovega vedenja. Venceslav se izgovarja in zatrjuje, da to ni res. Pa gospod mu med tem že prevzame besedo ter mu ukaže, naj ne govori nobene besede več o nedolžnosti; dostavi še, da se je sam prepričal o resnici, kajti videl je že porobe v gozdu, dasiravno se je kurilo na njih.

„Tožil vas ne bom, ker priznam, da ste ubožec, tembolj smili se mi vaša žena in otroka“; pristavi gospod in nadaljuje: „od današnjega dné vas oproščam te službe, vsled tega ne smete storiti niti koraka več v gozd; hišico vam še prepuščam v stanovanje za pol leta, ker ste imeli precej stroškov in truda za nje pripravo. Za zaslužek gledajte si drugod; pri meni ne dobite nobenega več.“

Gospod odide. Venceslav pa začne premišljevati žalostno svojo usodo; ali naj že pretehtuje na eno ali na drugo stran, uvidi, da si je čisto sam kriv. Žena se žalosti joče, in bridko zdihuje, ko premišlja svojo bodočnost; očita možu, da je le on kriv vse te nesreče.

Venceslava začelo je skrbeti, kje bo denar jemal, da bode zamogel preživiti sebe, ženo in otroka. Povprašuje po enem in drugem zaslužku, a povsod sklicevali so se na njegovo nezvestobo. Zemljišča mu je lastnik odvzel, ker mu ni imel s čim plačati najemnine. Potem mu je tudi primanjkovalo krme za kravo: prisiljen je tedaj jo prodati. Ker je bil v bližnjem trgu semenj za živino, odpravi se s svojo kravo z doma in jo žene tje.

Žena ga željno pričakuje, da se vrne z denarji domú; toda moža ni prvi niti drugi dan domú. Gre torej v vas in tam izprašuje, ali je kdo videl njenega moža na semnju, in ali je kravo prodal ali ne. Kteri so bili na semnju, so ji rekli, da so ga videli kravo prodati, potem pa iti — nasprotno od doma — proti železniški postaji. Vrne se domú, ali zastonj ga pričakuje, kajti mož jo je zapustil z otrokoma in se odpeljal daleč v tuj kraj iskat si službe.

Odslej je morala Neža skrbeti, da je dobila vsak dan kje kak zaslužek, ker bi sicer ne mogla preživiti sebe in otrok. Sorodnikov ni imela v bližini, da bi ji kaj pomagali; daleč od doma se pa ni mogla podati, in prav za prav si tudi ni upala, ker so ji vsi branili, naj se ne omoži s tem tujcem. Bližal se je dan, da ji gospod dá slovo od hiše; a ker ni vedela kam, gre torej prosit gospoda, naj jo še nadalje pusti v hiši. Gospod ji tega ni odrekel, temuč dovolil ji je, da sme še nadalje tam stanovati. Zadovoljnega srca vrnila se je na dom, kajti ni ji bilo treba skrbeti za drugo stanovanje. In še tisti dan poslal ji je gospod raznega živeža, ker se mu je sirota jako smilila.

Dve leti je minulo, odkar je zapustil Venceslav ženo; ali ves ta čas ni slišala nič o njem, kje je in kako se mu godi. Otroka izpraševala sta jo, kje da imata ateja; in mati njima je vselej rekla, da je gori v nebesih pri Bogu, kterega prosijo vsak dan za ljubi kruhek.

„Pa nikdar ne bode k nam prišel, da bi ga videli?“ vpraša enkrat starejši deček Slavko, in mati mu odgovori: „Bode že prišel, ko nas bo videl v kaki sili, ter nam pomagal; ako pa ne bodemo pridni, potem gotovo ne pride k nam.“

Neža je skrbno odgojevala svoja otroka in ju napeljevala na vse dobro, da bi bila kedaj pobožna kristjana. Vsako jutro in zvečer pokleknili so pred sveto razpelo, ter skupno molili razne molitve. Med tem so njih oči bile vedno uprte v podobo Zveličarjevo, da je bilo res ganljivo gledati to pobožno, siromašno družino. Oh kak milo proseče sta otroka izgovarjala besede: „daj nam danes naš vsakdanji kruh.“

Mati začela je bolehati, in sčasoma spravila jo je bolezen v posteljo, iz ktere je toliko vstala, da je pripravila otrokoma kako borno kosilce. In tudi to se je sčasoma porabilo, da ni bilo nobenega

s tem slovenska zemlja ne manjša, nasprotno se le duhovi še tam zbujajo, kjer so prej spali. Nemškemu národu v celoti vsa ta hujskarija nemškonárodnih listov čisto nič ne koristi. Ko bi bil dr. Steinwender res tak prijatelj nemškega ljudstva, kakoršnega se dela, bi bolje storil, ko bi opustil divji boj zoper Slovane, saj oni Nemcem nič ne škodujejo, in ko bi se rajši bolj poprijel tretje in četrte točke svojega Celovškega programa, da bi se namreč pobrigal za blagor mestjanov, kmetov in delavcev. V zvezi z liberalci pa on za te stanove ne bo nič dosegel, z antisemiti se pa Steinwender zvezati noče, ker so mu preveč krščanski. Zato pa nemško ljudstvo od Steinwenderja in sploh od nemške národne stranke nema nič pričakovati. V kratkem bo v Beljaku spet državna volitev, in kakor se kaže, bo Steinwender na novo izvoljen. Nam Slovencem je pač vse eno, koga v Beljaku izvolijo za poslanca; sovražnik Slovanov bo vsak, kogar izvolijo. Steinwender nam je še najmanj nevaren, ker se je pokazal že večkrat kot omahljivca, takih ljudij se pa ni bati. Če se pa Nemci svojega Steinwenderja veselijo, jih mi za to srečo ne zavidamo; žalostno bi bilo za nas, ko bi naši voditelji ne znali bolje za nas skrbeti, kakor Steinwender s svojim zmedenim programom.

Dr. Valentin Nemec †.

Neizprosna smrt je zopet pobrala odličnega duhovnika in vrlega rodoljuba ter tako skrčila itak že pičlo število duhovnikov in narodnjakov krške škofije. Po dolgi, hudi bolezni umrli so dné 24. prosinca ob 6. uri zvečer pri sv. Hemi ob Krki prečastiti gospod dr. Valentin Nemec, stolni kanonik, bivši profesor bogoslovja, kn. šk. konzistorijalni svetovalec, dekan, župnik itd. v 59. letu svoje starosti.

Porodili so se prerano umrli gospod dné 13. svečana 1835. leta v Šmarjeti na Spodnjem Štajerskem. V Mariboru so z dobrim vspehom dovršili gimnazijske, v Gradcu pa bogoslovske šole in bili dné 25. malega srpana 1858 v mašnika posvečeni. Službovali so kot kaplan na več krajih Štajerske in postali leta 1861. v Gradcu doktor bogoslovja. Prestopili so leta 1862. v našo krško škofijo, bili kaplan v Beljaku, dné 1. vinotoka 1863 pa so jih poklicali v Celovec za profesorja cerkvene zgodovine in cerkvenega prava v bogoslovnih šolah. Opravljali so to službo vestno in neutrudno do l. 1885. Radi temeljitega znanja in praktičnega predavanja so bili pri svojih učencih jako spoštovani in priljubljeni. Bili so ob jednem od 1867—1885 dušni pastir v Celovški jetnišnici.

Dné 22. vel. travna 1885. l. so rajni knezoškof dr. P. Funder imenovali vzglednega duhovnika in dobrega učenjaka za korarja pri stolni cerkvi. Isto leto so se dr. Nemec preselili k sv. Hemi ob Krki, kjer so ostali do prerane svoje smrti. Bili so leta 1874. tudi imenovani za konzistorijalnega in knezoškofijskega sodnijskega svetovalca in prosinodalnega eksaminatorja.

Bili so neutrudno delaven dušni pastir, ki se nobenega truda niso ustrašili. Hvalili so odkritosrčno, kar je bilo hvale vredno, a tudi neustrašeno grajali, kjer in kar je bilo treba. Izvrsten pridigar, razlagali so poljudno in lepo besedo božjo, kot pravi oče svojim vernikom pa skrbeli mnogo za zapuščene reveže, ktere so mnogokrat vabili k sebi in jih pogostovali. Zato pa žalujejo reveži najbolj po prezgodaj umrlem dobrotljivem gospodu. — Mnogo so se bavili z učenimi knjigami ter svojo veliko učenost in temeljito znanje pokazali v mnogih večjih in manjših spisih. Kot profesor v Celovcu so nekaj časa uredovali tudi list „Kärntner Blatt“, ki je bil ravno tisti čas najboljše uredovan.

Pa, žal, oslabéle so neutrudnemu gospodu čim bolj oči, da niso več mogli brati. Dvakrat (leta 1889. in 1891.) so se dali na očeh operirati. Bolehati so začeli za hudo boleznijo v grlu minulo spomlad. Iskali so pomoči pri zdravnikih, pa zastonj. Potrpežljivo in voljno so prenašali mučne bolečine. Dolge mesece so zaradi velikih bolečin le malo mogli spati in trdih jedij že dolgo časa niso več zaužili. Po božiču se je bolezen shujšala tako, da 12 dnij ničesar niso več použili. Kot pravi kristjan so se vestno in dobro pripravili na smrt, večkrat sprejeli sv. popotnico in dné 24. prosinca po dolgem, hudem trpljenju izdihnili blago svojo dušo. Bili so iskren častilec Matere Božje, zato pa upamo, da jim je nebeška kraljica izprosila srečno smrtno uro.

V pokojnem gospodu dr. Valentinu Nemcu izgubila je krška škofija neutrudnega, skrbnega delavca v vinogradu Gospodovem, a národ slovenski žaluje za prerano umrlim neustrašenim domoljubom. Porodila jih je slovenska mati, zato pa se slovenščine tudi nikoli niso sramovali, marveč jo visoko spoštovali in iskreno ljubili. Radi so žrtvovali kolikor jim je bilo mogoče za národne namene in drage volje podpirali razna národna podjetja. Dolga leta so bili odbornik družbe sv. Mohorja. Bili so posebno srčen prijatelj nepozabnemu našemu msgr. Andr. Einspielerju, in ko je le-ta leta 1887. obhajal svojo zlato mašo, stopili so dr. Nemec na čelo slavnostnemu odboru. O pokojnem dr. Val. Nemcu, vzornem duhovnem pastirju ter vnetem in požrtvovalnem rodoljubu, veljajo besede sv. pisma: „Ljub je bil Bogu in ljudem; njegov spomin je blagoslovljen.“ N. v m. p.!

Dopisi prijateljev.

Iz Celovca. (Žalostna novica!) Pred sklepom lista došla nam je žalostna vest, da so dné 25. t. m., zvečer ob 7. uri, umrli prečastiti gospod dekan Matija Ambrož v Kapli na Dravi. Rojeni so bili dné 20. svečana 1838. l. na Bistrici pri Svečah, v mašnika posvečeni pa dné 26. mal. srpana 1863. Pogreb je bil v nedeljo dné 28. t. m. ob 2. uri popoludne. V pondeljek so še opravljali zadušnice in so sv. mašo peli s tako krepkim glasom, da so se farani prav veselili, da so gospod od prejšnje bolezni spet okrevali. V torek so še v šoli poučevali. Opoludne jim je začelo slabo prihajati, v sredo so bili previdení s sv. zakramenti za umirajoče, v četrtek zvečer pa so umrli. Rajni gospod so bili priljubljeni in spoštovani v celi škofiji, tako pri svojih duhovnih tovarših, kakor pri ljudstvu. Bili so plemenitega, blazega srca, uzoren duhovnik in zvest slovenski rodoljub. Naj v miru počiva blagi poštenjak!

Od nekod.*) (O naši šoli.) Veliko se toži na Koroškem o šolskih razmerah v slovenskih krajih. Veliko krivice morajo trpeti slovenski kmetje in njihovi otroci od nemških liberalnih učiteljev. Takih krivic opazujemo tudi v naši šoli, že odkar jo imamo. Kako se v tej šoli poučujejo otroci in silijo, učiti se nemškega jezika, to je nezaslišano. Čestokrat sem imel priložnost opazovati slovenske šolarje, ki so se pogovarjali v nemškem jeziku. Ko sem jih vprašal, zakaj ne govoré slovenski, odgovorili so mi, da jim je učitelj pretil s kaznijo, če se pogovarjajo v maternem jeziku. Kolikokrat pa jih tudi res zaradi tega kaznuje, ali z zaporom, ali pa da jih — tepe! Dobro bi bilo, če bi, predno to stori, pogledal odstavek postave, ki mu prepoveduje, otroke telesno kaznovati. Če tudi morda otrok mnogokrat zasluži zares kazen, ali pa jo zasluži zaradi slovenščine? Jaz mislim, da ne. Koliko je otrôk, ki niso zmožni toliko nemškega jezika, da bi se v njem porazumeli. Pa tega tudi ni potreba. Če bi poslušali povsod take učenjake, ki trobijo v svoj nemški rog, tedaj bi bilo žalostno za slovenščino. Če njegova ušesa težko čujejo slovenski jezik, zakaj pa se je silil v slovenski kraj? Veselil bi se učitelj, ki zna tudi nekoliko slovenski, če bi mogel priti v naš lepi kraj. Svoji k svojim! — Ali kam pa bo prišla mladina, če bode vladal dalje v šoli liberalizem? Čeravno se trudita sosedna gospoda župnika, da poučujeta otroke v krščanskem nauku, ter jih spodbujata k sprejemu svetih zakramentov, pa vendar uničuje učitelj ves njihov trud s tem, da jih odvrača od Božje službe; on namreč pravi, kakor sem slišal od šolarjev, če kteri nalog ne prinesejo, naj rajši opustijo Božjo službo, kakor pa da zanemarjajo svojo šolsko dolžnost. Pa če hoče šolar svojo nalogo napraviti, tedaj ima še po Božji službi dovolj časa. Naloga že počaka, ali Božja služba se ne more ravnati po nalogah šolarjev. Če učenci sprejemajo svete zakramente, tedaj jih učitelj imenuje „Beichtläufer“ in rabi še več takih nespodobnih izrazov. Če otroci že v šoli čujejo take reči zoper vero, tedaj se ni čuditi, da je sploh mladina v sedanjem času tako brezverna. Če je nekoliko odrastla, tedaj jih le malo še vidiš, ki prihajajo k Božji službi in poslušajo Božjo besedo. Postopajo med pridigo okoli cerkve in se tam zabavljajo z nemarnim govorjenjem. Žalostno! — Vzdramite se tedaj stariši in pazite, da vaši otroci ne pozabijo samo svojega maternega jezika, ampak z njim tudi vere, ki je podlaga njih sreče. Mislim, da imate do vaših otrôk ravno toliko pravice, ki morate plačevati davke, kakor učitelj. Tedaj na noge! Rodoljub.

Od Zile. (Sneg. — Veselice.) Ker je dozdaj le malo snega padlo, naši kmeti prav težko seno in les iz visokih planin v ravnino spravljajo in marsikteri pametni kmet je že zdaj v skrbi zavoljo poljskega pridelka za to leto, ker so solnčne strani hribov popolnoma kopne in suhe. — Pa vkljub temu imamo tudi mi obilno veselic. Tú napravi nemški šulferajn veselico s plesom, drugod pevci, spet drugod so veselice požarnih bramb. Ker je pust prekratek in nedelj primanjkuje, se celo po novi šegi liberalcev ob sobotah veselice napravljajo, da se pleše celo v nedeljo zjutraj. Cerkev pa je vsled tega prav slabo obiskana. Žalostna prikazen današnjega časa; pa temu se ni treba čuditi, to je cvetje in sad sedanjega liberalizma, ki božjih in cerkvenih zapovedij v svoji neverni svobodi noče več poznati.

Iz Brda na Zili. (Nasledki požara.) Kakor je „Mirovim“ bralcem znano, imeli smo lani pri nas velik požar. Leto je minulo po mnogih nadlogah in sitnostih, in spet so zrastle iz razvalin kolikor mogoče pripravne hiše. Samo cerkev in farovž sta še vedno molčeči priči strašnega požara, in skoraj bi človek mislil, da to ostaneta do leta 1899., v kterem bo že konec sveta, če je kaj verjeti prorokovanju profesorja Falba. Kakor proračun kaže, stalo bo zidanje obojih poslopij blizo do 20.000 gld. Malo denarja to ni, in skrbeti bi se imelo, da se ta svota kar mogoče lahko plača. K temu spada pripravljanje in privažanje stavbinega gradiva, kar bi se letos lahko godilo, ker imamo tako ugodno zimo brez snega. Zdaj po zimi bi kmet čas imel: na vigred ali po leti roboto delati, to mu pa hudo dene, ker ima drugih opravkov dovolj. Zato ne razumem, zakaj se ta zadeva tako zavlačuje. Kje tiči vendar zajec? Konkurenčna obravnava je bila že meseca vel. srpana, pa smo še vedno tam, kjer nas je požar pustil.

Iz Št. Janža v Rožni dolini. (Najnovejši čin naših liberalcev.) V 4. številki Beljaške „Deutsche Allgemeine Zeitung“ iz dne 14. januarja letošnjega leta, ki nam je slučajno došla v roke, beremo to-le poročilo iz Rožne doline: „Občina Svetna vas je imenovala vsled enoglasnega sklepa

*) Za zdaj še kraj zamolčimo, ako se bo pa tako postopalo še nadalje, potem bomo pa odkrito govorili in tako kraj kakor ime učitelja naznanili. Uredništvo.

živeža več. Skrbelo jo je, kaj bodeta uboga otroka začela, ako se ji zdravje ne povrne; hiše nobene ni blizo, otroka na pol gola, pa tudi nikamor v tem hudem zimskem času ne moreta. Opominja ju torej, naj le lepo molita, da njej ljubi Bog dá zdravje, a vsem pa kruha. In res sta otroka skoro cele dni klečala in molila; ko sta prenehala, sta s solznimi očmi milo tožila materi, da sta lačna. Toda reva jima ni imela kaj dati, niti iz postelje ni mogla vstati; le opominjala ju je večkrat, da naj le zaupata v Boga, ker on ne zapusti svojih.

Neki večer čuti se čisto slabo, pričakovala je že trenutek, da se bo borila s smrtjo. Pokliče otroka k postelji, da ju še zadnjikrat objame v tem življenju, ktera sta se pa glasno jokala in prosila mater, naj še ostane pri njima, ali pa gresta z njo k ateju.

Med tem nekdo močno na okno potrka. Slavko gre in odpre duri; velik gosposki človek vstopi in vpraša takoj dečka: „Kje so pa mama?“ „Bolni so, oh umrli nam bodo!“ odgovori deček in se začne milo jokati. Tujec gre k postelji ter vpraša bolnico: „Neža ali me poznaš?“ „O Venceslav!“ bile so njene besede. „Ali ti je jako hudo?“ „Oh ljubi mož, hudo mi je hudo, kajti zapuščena sem od vseh ljudij; toda sedaj rada umrjem, ker vidim, da otroka ne bodeta čisto zapuščena!“

Venceslav prinesel je s seboj kruha in drugih jedil; iste razdeli med stradajočo družino svojo, da se vsaj nekaj okrepijo. Žena čuti se potem močnejšo, ter imela je upanje, da še ozdravi. Drugo jutro gre Venceslav po zdravnika, kteri reče, da bolezen ni nevarna, temuč da bo v nekoliko dnéh zdrava. In res, v kratkem je vstala iz postelje in opravljala zopet svoja prejšnja opravila. Oh kako veselje imela sta otroka, da zamoreta občevati s svojim atejem, in da njima je mati ozdravela.

Ko je Venceslav zapustil ženo in otroka, odpeljal se je daleč v tujino, ter opravljal tam službo gozdnarja. Prihranil si je precej denarja; in s tem se je vrnil domu, — kajti med potom je že izvedel, da žena še vedno stanuje v isti koči, — hoteč ji pomagati v vsaki sili. In prišel je res še pravočasno, ker, ako bi prišel eden ali dva dni poznej, bilo bi bržkone prepozno. V strahu si je bil, da jih sedaj lastnik hiše iztira zaradi njega; gre torej poklonit se gospodu in ga prosit, da mu dopusti še dalje tam stanovati.

Gospod dovolil mu je, za kar ga je prosil, in mu podelil spet službo gozdnarja.

Z največjo zadovoljnostjo vrnil se je Venceslav k svojim, ter njim sporočil, da odslej ne bodo trpeli več pomanjkanja. Začelo se je spet veselo, zadovoljno življenje v omenjeni hišici, v kteri je pred leti večkrat vladalo pomanjkanje in celo obup.

Oba dečka dal je oče v mesto v šolo, kjer sta se pridno učila. Starejši Slavko postal je uradnik v mestu, a mlajši Mirko izučil se je gozdnarstva, in je potem — ko oče ni mogel vsled starosti opravljati svoje službe — nadomestil očeta, ter so še nadalje zadovoljno živeli v omenjeni hišici.

Iskrice.

Lep je mir med ljudmi, ali še lepši je mir vesti. Kdor ima mir vesti, bode imel mir tudi z vsakim drugim človekom.

odborove seje g. drž. poslanca Fr. Kirschnerja in g. K. Schütza v priznanje njunih zaslug častnima občanoma.“ To poročilo ni le odbornike naše stranke, ampak tudi vse občane jako iznenadilo in razburilo; kajti nobenemu odborniku naše stranke nič ni znano, da bi bila kakšna odborova seja, v kteri bi se to bilo sklenilo. In vendar v poročilu stoji, da se je oni sklep vršil enoglasno. Znabiti, da je župan Št. Krassnigg sam imenoval gg. Kirschnerja in Schütza za častna občana in potem seveda je bil sklep »enoglasen«. Tudi bi radi vedeli, kakšne zasluge imata oba gospoda za našo občino. Javno tu zahtevamo od g. župana, da bi nam jih naštel. Sicer vsa stvar še ni končana. Kakor ravno slišimo, bodo naši vrli odborniki v tem oziru storili potrebne korake, in kedar bodemo več zvedeli, napišemo za „Mir“ obširno poročilo o tem. Več občanov.

Št. Kancijan. Shod naše podružnice sv. Cirila in Metoda je bil prav dobro obiskan; računamo okoli 200 udeležencev. Škoda, da smo mogli slišati le enega samega govornika; ostali so bili zadržani po svojih opravkih. Slišali smo imenitne resnice o verski šoli, ktera edina more zvršiti nalogo in doseči namen, kterega smejo in morajo katoliški stariši zahtevati od šole. — Glavni točki zborovanja sta bili igri: „Sv. trije kralji“ in „Filozof“. Obedve so igrali dovolj dobro, posebno drugo. Pri prvi nam je posebno dopadlo, kako so sv. trije kralji Jezusa molili ter mu prinesli svoja darila, in pa vmesno petje; pevcem prisrčna hvala za njih sodelovanje. Še lepše bi se bila igra obnesla, ko bi imela nekaj več besed; posebno Herodež bi mogel marsikaj povedati. Seveda, tega niso krivi igralci, marveč tisti, ki je igro zložil. O drugi igri rečemo samo to: igrala se je izvrstno; da bi se pa še kedaj ponavljala, tega ne želimo. Ni vse za vsakega, posebno ne za nas Slovence! Pri prihodnjem zboru upamo spretne igralce in igralke zopet videti s kako drugo igro. — Za take shode bi najbolje kazalo, si oskrbeti smešne prizore za eno, dve ali k večjemu tri osebe s posebnim ozirom na krajevne razmere. Lepo prosimo, ako ima kdo kaj primernega, seveda v pošteni sestavi, naj nam blagovoli poslati vsaj v prepis. Take igrice bi gotovo našemu ljudstvu dobro ugajale.

Politični pregled.

Ne samo Korošce, ampak celo Avstrijo je zanimal zadnji politični dogodek v Beljaku, ko se je dr. Steinwender vsled vednih napadov Beljaškega lista, kterim je pritrjevalo tudi nekaj volilcev, primoranega čutil, odložiti svoje državno poslanstvo. Steinwender sicer ni kdo ve kaka bistra glava, in povemo več v uvodnem članku, kaj sodimo o njem in njegovi stranki; vendar pa je voditelj posebne stranke med avstrijskimi Nemci in kot tak vendar le nekaj pomeni, ker se njegova osoda dotika tudi njegove stranke. Kakor malo pa tudi cenimo zmedeni Steinwendrov program in njegovo politično omahljivost in neskušenost, vendar moramo priznati, da ima dobro voljo, pomagati svojim nemškim rojakom. Mi se gotovo ne ogrevamo za-nj, ker je strasten nasprotnik Slovencev, ali odkrito smemo reči, da ga imamo vedno še bolj v číslih, kakor njegovo najeto sovražnico „Deutsche Allgemeine Zeitung“, ktera v nesramnem in vednem psovanju slovenskih rodoljubov ne pozna nobene dostojnosti. Kakor se dá sklepati iz raznih izjav iz gornjekoroških mest, bo Steinwender vnovič voljen in sicer z veliko večino, in to bo hud, če ne smrtni udarec za slaboglasni Beljaški list. To bo dobiček za nas Slovence; državni zbor pa z novo izvolitvijo dr. Steinwenderja ničesar ne pridobi. — V kranjskem deželnem zboru je poslanec Povše izvrstno govoril o gorenjskih pašnikih in dokazal s številkami, kako se na Gorenjskem krči in manjša število živine, ker graščaki kmetom pašnike jemljejo na podlagi gozdarske postave. Ker je v planinskih deželah živinoreja prva reč in bi brez nje kmetje ne mogli shajati, jasno je ko beli dan, da se jim morajo ohraniti in kar mogoče, še zboljšati pašniki, ako hočemo naš kmetski stan ohraniti. Na to zadevo bi morali poslanci vso pozornost obračati. — V deželnem zboru Dolenje Avstrije je bil, kakor vsako leto, tudi letos prepir zavolj nemškega šulferajna. Protijudovci nočejo nič podpore dajati temu judovskemu društvu, toda liberalci imajo večino in dovolijo šulferajnu vsako leto 2000 gld. podpore. — V deželnem zboru Gorenje Avstrije se je sklenilo, vlado prositi, naj ne zida železnice čez Ture planine, ker bi bila tista le na škodo avstrijskim tovarnam na Češkem in v Gorenji Avstriji. Rajši naj vlada skrbi, da se kmalu zida Ljubeljska železnica, da dobijo severne avstrijske dežele krajšo zvezo s Trstom. — Kupčijski minister grof Wurmbrand je bil te dni v Trstu, sprejel razne deputacije, si ogledal tamošnje naprave in je na prošnje Tržačanov obljubil, da hoče skrbeti za povzdigo Trsta. Pred vsem so Tržačani prosili za boljšo železniško zvezo. — V Hodoninu na Moravskem se bo napravila češka realka. — Razcepila se je stranka čeških veleposestnikov. Veleposestnikom, ki niso plemenitega stanú, se je namreč zazdelo, da so se plemenitaši že preveč ločili od národa in začeli nekako v nemar puščati njegove zgodovinske in národne pravice. Zato so si ustanovili svoj lastni klub. Sicer pa je na Češkem obrnjena vsa pozornost na pravdo zoper „Omladino“, zvezo mladih ljudij, ki so v svoji nespameti kovali nekako zaroto zoper državo in obstoječi red. Zatoženih je okoli 70 mladenčev. — Katoliški shod v Pešti na Ogerskem se je sijajno obnesel. Došlo je nad 20.000 ljudij, med njimi škofje in najbogatejši plemenitaši. Vidi se jasno, da dežela noče nič vedeti o nameravanem zakonu. To priznavajo celó liberalni listi. Mnogi poslanci zapuščajo liberalno stranko, ker nočejo glasovati za civilni zakon (da bi župan ljudi poročal), ker to bi bila le voda na judovski mlin, ker za Jude je najbolje, da se krščanska družba raztrga, potem so oni gospodarji. Sploh se misli, da bi bili tudi cesar veseli, če bi se ta postava zabranila. Govori se, da bo moral Wekerle odstopiti in ž njim celo liberalno ministerstvo, ker se je javno mnenje izreklo zoper to vlado.

Nemiri na Laškem se nadaljujejo zdaj tu, zdaj tam. Vlada jih ugasuje z vojaško silo. — Angleški list „Times“ je izvedel, da se je prejšnji ministerski predsednik Rudini na tihem dogovarjal z rusko vlado za hrbtom trodržavne zveze. Nad tem se Angleži močno jezijo in pravijo, da Lahom ničesar ni zaupati. To smo mi že davno vedeli. — V Srbiji se pripravljajo novi dogodki. Mladi kralj Aleksander hoče odstraniti sedanjo radikalno vlado, ki ima celo deželo za seboj, in sostaviti novo ministerstvo iz raznih strank, ki bi mu bilo bolj pokorno. Sumi se celó, da hoče ustavo spremeniti ljudstvu na škodo. Za celo stvarjo tiči kraljev oče, bivši kralj Milan, ki je že došel v Beligrad, da bo celo spletko vodil. V deželi je vsled tega velika razburjenost.

Dostavek. Ravnokar izvemo, da je v Srbiji odstopilo Gruičevo radikalno ministerstvo, in da sta mladi in stari kralj že sostavila in imenovala nove ministre. Predsednik nove vlade je Simič, do zdaj poslanik na Dunaju, drugi ministri se imenujejo: Zdravkovič, Nikolajevič, Pavlovič, Lozanič, in Džorđevič.

Deželni zbor koroški.

6. seja, dné 18. prosinca. Občinam Žel. Kaplja in Pliberk se dovoli, v letu 1894. pobirati po 4 gld. od hektolitra žganja kot občinsko doklado. Vasi Gschiess se dovoli 1500 gld. podpore, da napravi most čez Dravo, občini Paternion pa 2000 gld. podpore za most čez Dravo pri Paternionu. Za cesto od Podravelj v Novo vas bo dežela dajala začasno letnih 60 gld. podpore. — Poslanec dr. Jobst predlaga, naj gospodarski odsek izdela ribiško postavo. Predlog se izroči gospodarskemu odseku. — Poslanec Otič predlaga, naj se poročilo deželnega odbora o „likofu“ vnovič izroči gospodarskemu odseku. Posl. dr. Prettner se pritožuje, da je bila ta postava od vlade že v tretjič zavržena, in da se s tem delo deželnega zbora zavlačuje. On je te misli, naj se „likof“ čisto odpravi. Deželni predsednik brani uradnike pri ministerstvu in ne odobruje nasveta, da bi se „likof“ odpravil, ker s tem bi se odpravil zadnji razloček med „poslom“ in „delavcem“. Predlog se izroči gospodarskemu odseku. — Potem se voli gospodarski in verifikacijski odsek, v kterega je kakor prejšna leta izvoljen tudi naš posl. Muri.

7. seja, dné 19. prosinca. Občini Črni se dovoli, v letu 1894. pobirati po 6 gld. doklade od hektolitra žganja. Sprejme se postava, po kteri sme mesto Celovec pobirati občinsko doklado od piva in žganja. — V imenu gospodarskega odseka poroča posl. Kiršner o neki prošnji davčne občine Grünburg, da bi smela svoj lov samostojno v najem dati. Poročevalec omenja, koliko škode dela divjačina in kako malo in teško je dobiti kaj odškodnine za to škodo. Potem predlaga: 1. naj se prošnja odstopi c. kr. deželni vladi; 2. deželni odbor se pozivlja, naj stopi v dogovore s c. kr. deželno vlado, da bi se krajnim in davčnim občinam dovolilo, prevelike lovske obsege razdeliti in posamično v najem dajati. Deželni predsednik ugovarja, da bi bilo to protipostavno, ker smejo občine svoj lov le v celoti v najem dati, to pa le politične, ne pa davčne občine. Posl. Kiršner odgovarja, da so se lovi oddajali vedno po davčnih občinah razdeljeni, in da je tudi postavo tako umeti, ker ob času, ko se je postava dala, ni še bilo političnih ali upravnih občin. Posl. dr. Luggin pritrdi deželnemu predsedniku, da pri besedi „občina“ postava misli na upravne občine, in da imajo le tiste pravico, lov oddajati v najem. On misli, da predlog v sedanji obliki ne bo imel nobenega uspeha, torej naj se vrne gospodarskemu odseku. Dr. Lugginov predlog se sprejme. — Posl. Muri poroča v imenu gospodarskega odseka o podpori začasnih bolnišnic na deželi ob časih kužnih boleznij. Dovoli se 5000 gld. za take podpore in 1000 gld. za priprave v obrambo zoper kolero.

8. seja, dné 20. prosinca. Deželni porodišnici se dovoli 681 gld. za napravo raznega orodja. — Sprejme se proračun o deželni dokladi na žgane pijače. Dohodki so preračunjeni na 151.431 gld., stroški pri pobiranju in nadzorovanju na 26.431 gld., čisti dohodek na 125.000 gld. Dr. Prettner toži, da preobilno žganjepitje uničuje kmetski stan. — Za ustanovo deželne kmetijsko-kemične poskušalnice se dovoli 1000 gld. in za nje vzdržanje letnih 400 gld. podpore. — Potrdi se ločitev Št. Petra, Št. Jakoba in Gorčic od občine Ovberske in ustanovitev samostojne občine Št. Peter. — Posl. Steinwender predlaga, naj deželni odbor premišlja, kje bi bile na Koroškem lokalne železnice potrebne in naj o tem poroča v prihodnjem zasedanju.

9. seja, dné 23. prosinca. Dež. odbor poroča o uravnavi postrežbe v Celovški občni bolnišnici. Iz obširnega poročila za danes le posnamemo, da se je nastavila neka gospa (iz Berolina!) za „nadzornico“, in da se hoče nastaviti dve nadzornici z letno plačo po 415 gld., 23 postrežnic (v 4 razredih) in 4 hlapci. Vsi vkupe bodo stali na leto 7562 gld. Posl. Einspieler omenja nekterih stvarij, ki se naj uvažujejo. Misli, da je postrežnica-nadzornica iz Berolina morda dobra, ali zakaj so jo naročili tako od daleč? Ali doma nobene ni bilo dobiti? Tudi druga taka gospa se nam obeča kot „pridobitev“ iz Berolina. Kako je moralo prej biti v bolnišnici, ko se z novimi postrežnicami toliko hvalijo! Usmiljene sestre so po vsem svetu znane kot izvrstne postrežnice, zakaj se na te ni mislilo? Tudi se pripoveduje, da se „gospa iz Berolina“ čudi, zakaj o. kapucin tolikokrat obiskuje bolnike. Govornik prebere več spričeval, kako dobro opravljajo usmiljene sestre svojo službo v Ljubljani, Celji in Gradcu, dà, tudi v Beljaku in Volšberku, kakor potrjujeta poslanca Ghon in Herbert-Kerchnawe. Usmiljene sestre pa so tudi veliko ceneje, kakor posvetne postrežnice. Zato g. Einspieler predlaga: Dež. odboru se naroči, naj uvažuje, bi li ne kazalo v novi bolnišnici za postrežbo najeti usmiljene sestre. Predlog se je od drugih poslancev podpiral in se je o njem razgovarjalo v 11. seji. — Troje poročil se odkaže odsekom, kakor tudi predlogi dež. odbora o vodnih in cestnih zadevah. — Sklenilo se je, da plača dežela za napravo mostú pri Lipici polovico stroškov, ki so proračunjeni na 70.000 gld. Drugo polovico morajo plačati občine: Pliberk in Ruda po 10%, Blato 4·5%, Libuče in Bistrica po 2%, Granica po 1·5% in kraji Led, Št. Koloman, Švabek, Pustrica in Vovbre po 1%. — Razpravlja se o nekterih cestnih zadevah in o uravnavi Žile, za ktero dá dežela letos 7400 gld. — Dr. Steinwender utemeljuje svoj predlog o lokalnih železnicah.

10. seja, dné 24. pros. Reši se več manj važnih cestnih in vodnih zadev. Dež. odbor se je izrekel zoper uravnavo reke Labod.

11. seja, dné 25. pros. Ko se je rešilo ali odkazalo odsekom več manjših zadev, razgovarjalo se je o Einspielerjevem predlogu zastran usmiljenih sester. Posl. Hock je prav robato ugovarjal temu, da se naj pokličejo usmiljene sestre, češ, da so posvetne postrežnice boljše (??) in ceneje (?) kakor redovnice. „Dokazoval“ je ta gospod svoje trditve z — osebnimi napadi na g. Einspielerja! Rekel je med drugim: Ko bi postrežnice bile iz Prage ali Moskve, bi g. Einspieler bržkone temu ne ugovarjal. No, kolikor mi vémo, je Praga v Avstriji in zato bi postrežnicam iz Prage res ne ugovarjali. Odločno pa smo zoper to, da se z domačim denarjem le podpirajo pruske protestantke, domače moči pa puščajo v stran. Hocku so v dolgem izvrstnem govoru odgovarjali mil. g. knezoškof Jožef, ki so z iskrenimi besedami pojasnjevali, kaj zahteva katoliško ljudstvo v zadnji uri, kako se hoče takrat vsak spraviti s svojim Stvarnikom. To je pa mnogokrat nemogoče, ako ni katoliških postrežnic. Za postrežbo so najboljše katoliške redovnice, ki imajo v tej stvari dosti skušenj in ki ne delajo samo radi denarja, marveč iz ljubezni do križanega Zveličarja. Sv. križ je vernemu bolniku zadnja tolažba v hudi bolezni. A ravno sv. križ je omenjena nadzornica iz Berolina dala odstraniti iz več dvoran bolnišnice! Zato se izrečejo mil. gosp. knezoškof za Einspielerjev predlog in prosijo poslance, naj ga sprejmejo. Hock pravi, da ni res, da se je odstranil sv. križ, na kar pa Einspieler odgovori, da danes noče odgovarjati osebnim napadom Hockovim, da pa vé iz zanesljivega vira, da je dala nadzornica križ odstraniti iz dveh sob. Predlog Einspielerjev se nato skoro jednoglasno izroči finančnemu odseku. O važni tej stvari spregovorimo še obširneje v prihodnji številki. — Raz-

pravlja se o več cestnih zadevah. — Sklene se, da se davčne občine Glanhofen, Dvorec, Osoje in Perneg ločijo od občine Steindorf ter združijo v samostojno občino Glanhofen. — Tudi se sprejme predlog, da se davčne občine Kotlje, Podgorje, Brdinje in Breže ločijo od občine Tolsti vrh in združijo v novo občino Kotlje. Pri razpravi o tej ločitvi naglaša g. Einspieler, naj se deželni zbor ozira pri takih stvaréh tudi na želje občinskega zastopa, ki je zoper ločitev. Prej občinski zastop ni bil zoper ločitev, a ugovarjala sta deželna vlada in deželni odbor. Isti vzroki, radi kterih sta prej ugovarjala ta dva, pa se niso spremenili; sedaj ugovarja tudi še občinski zastop. Zato glasuje govornik zoper ločitev. Dr. Prettner je odgovarjal Einspielerju in rekel odkritosrčno, da se loči občina zato, da bi se šola ne „poslovenila“!

12. seja, dne 26. prosinca. V tej seji je bil živahen razgovor radi Humberške ceste. Ta razgovor nam je pokazal, da koroški Slovenci od sedanjega deželnega zbora nimamo ničesar pričakovati, ker se glas pravice in resnice od tam vladajoče „gospôde“ kratkomalo prevpije in zatré! Stavbeni odsek je predlagal, naj se izreče vladi za preložitev Humberške ceste „zahvala in priznanje“. Deželni predsednik je odgovarjal Einspielerju*), da so občine dale doneske za Schmidt-ov spomenik „rade in prostovoljno in da je okrajni glavar Mac Nevin v občinah priljubljena oseba“. Einspieler odgovarja, da g. dež. predsedniku nikakor noče kratiti njegovih zaslug, on je hotel samo poslance seznaniti z dogodki, ki postavno niso utemeljeni. Dvomi, da so se oni doneski dali „prostovoljno“, marveč je to zahteval okrajni glavar, kakor je razvidno iz poročila Kotmirskega župana, ktero hoče prebrati, ako deželni glavar to dovoli. Deželni glavar pa (po posvetovanji z deželnim predsednikom) tega ni dovolil in rekel, da vse to ne spada k stvari (?!!), sploh prosi govornika, naj konča. (Hrup med poslanci.) Einspieler nadaljuje in pravi, da so se vabila na ono slavnost pošiljala poštnine prosto. Knez Rosenberg zahteva konec debate in g. Einspielerju se je res onemogočilo dalje govoriti. Nasprotni gospôdi bôdla je resnica, ktero je razkrival, v oči, zato pa je ni marala poslušati. Prav „liberalno“ to! Deželni predsednik je še rekel, da hoče stvari, ktere pojasnuje pismo Kotmirskega župana, „zasledovati“; varovati državljane proti prestopkom nižjih uradnikov je njegova stvar in hoče to storiti „nach Recht und Gerechtigkeit.“ — Posl. Muri se čudi da se za Humberško cesto toliko žrtvuje, akoravno bo tam tekla železnica. Za cesto preko Jezerskega vrha pa se ničesar ne stori! Govornik kaže, kako težaven je promet na oni cesti. Dež. predsednik odgovarja, da so se načrti (projekti) za preložitev te ceste že napravili, „s potrpljenjem se bo tudi preložitev te ceste dosegla“. Neizogibni Kiršner se vjeda, da je Muri zoper Humberško cesto, dasi je ta v korist njegovim rojakom. Einspielerju očita, da se meša v zadeve njegovega (Kiršnerjevega) volilnega okraja. Dobro mu je pa odgovoril gosp. Einspieler s tem, da mu je rekel, ako bi se hotel postaviti na to stališče, lahko bi to že dolgo prej očital Kiršnerju, ker se on vedno meša v zadeve Velikovškega okraja. Rad pa bo molčal, ako onih 140 gld., ki so se naložili občinam, plača Kiršner iz svojega žepa!**) Tudi o ti stvari spregovorimo še prihodnjič. — Dr. Steinwender je utemeljeval v imenu gospodarskega odseka svoj predlog o lokalnih železnicah. Govorili so o tem tudi Šnableger, dr. Hibler, dr. Prettner, Plavec. Sprejel se je predlog: Poizveduje naj se, bi li kazalo zidati lokalne železnice in zató naj se pokliče veščak iz Štajerske. — Reši se še več drugih stvarij.

*) Glej poročilo o 3. seji v zadnji „Mir“-ovi številki!

**) Mislim, čakali bomo na to precej časa, ker g. „Razajev France“ se v tem gotovo ne bodo — prenaglili. Poteče prej še precej vode po Dravi, za ktere uravnavo gre g. dež. predsedniku toliko — „zaslug“! Opazka pis.

Družba sv. Mohorja

na Koroškem l. 1893.

(Sestavil —zm—.)

„Lahkó se res ponašamo
S to družbo sv. Mohorja;
Kje je na svetu, vprašamo,
Jednaka, da ne rečem gorja?“

Tako lahko s pesnikom vskliknemo Slovenci. Dasi nas je malo (pri zadnjem uradnem ljudskem štetju so nas našteli komaj 1,176.535 duš), dasi nas teptajo in zatirajo od vseh stranij in nam ne privoščijo niti poduka v maternem jeziku, se Slovenci vendar le ponašamo z družbo, kakoršne drugi večji in bogatejši národi nimajo, z družbo, ki šteje **57.398 udov!** Zato pa nam je tako sijajno procvitajoča družba „tolažba za marsiktero neugodnost in bridkost, ki mali naš narod tare in zavira v hitrem napredku, pa ob jednem trdna nada še lepšega razvitka njegovega na podlagi neomahljive vernosti in kreposti“. (Kol. za l. 1893.)

Nas koroške Slovence pa najbolj zanima vprašanje: Kako se družba sv. Mohorja razvija na Koroškem? — Predno pa odgovorim na to vprašanje, dam kratek pregled stanja Mohorjevih udov po vseh škofijah. Imele so lani udov:

1. Goriška nadškofija . . .	6.255	(+ 95)*)
2. Krška škofija	4.738	(+ 30)
3. Lavantinska škofija . .	18.217	(—1027)
4. Ljubljanska škofija . .	23.232	(+ 155)
5. Tržaško-koperska škofija .	2.888	(+ 237)
6. Sekovska škofija	310	(+ 7)
7. Somboteljska škofija . .	189	(— 22)
8. Zagrebška nadškofija . .	480	(+ 3)
9. Senjska škofija	167	(+ 20)
10. Poreška škofija	102	(+ 22)
11. Videmska nadškofija . .	186	(+ 18)
12. Razni kraji	209	(+ 18)
13. Amerikanci	425	(+ 139)

Upadlo je število udov v dveh škofijah; povsod drugod je več ali manj znatno napredovalo.

Leta 1892. je štela družba 57.703 udov, lani pa 57.398, toraj 305 manj. — Na Koroškem je prirastlo družbi 30 novih udov; mi bi jih želeli več, kajti prejšna leta je družba pri nas lepše napredovala, na pr. l. 1888. za 475; l. 1889. za 286; l. 1890. za 226; l. 1891. za 242; l. 1892. za 346.

Mohorjanov je na Koroškem lani bilo **4738.** Če (po šematizmu za l. 1893.) štejemo 122.000 koroških Slovencev, je razmerno (relativno ali normalno) število Mohorjevih udov pri nas **3·88 %**, to se pravi: od 10.000 Slovencev jih je 388 vpisanih v Mohorjevo družbo (ali od 1000 je 38 udov, od 100 pa 3). Za vse Slovence je to povprečno ali razmerno število 4·22 %.

Po dekanijah se razdelé Mohorjani tako-le:**)

I. Dekanija Beljak ima 341 udov (+ 21) po farah: Beljak 19 (.), Zila 43 (+ 1), Šteben 45 (+ 2), Loče 33 (.), Brnca 34 (— 6), Št. Lenart 119 (+ 16), Podklošter 48 (+ 8).

Nadnormalno število (t. j. nad 3·88 %) udov imajo fare Št. Lenart, Podklošter in Zila. Najslabše je razmerje v Štebnu; pa tudi drugod bi si želeli večjih številk.

II. Dek. Borovlje ima 606 udov (+ 10) po farah: Kapla 40 (+ 2), Št. Janž 46 (— 5), Sveče 124 (+ 4), Bilčoves 62 (— 2), Kotmaraves 49 (— 7), Žihpolje in Golšovo 42 (+ 3), Glinje 31 (— 3), Bajtišče 20 (.), Sele 56 (+ 14), Šmarjeta 36 (— 5), Borovlje in Podljubelj 49 (+ 1), Sl. Plajberg 33 (+ 4), Ljubelj 18 (+ 4).

Napredovalo je 7 far, najlepše Sele, nazadovalo pa 5. Razmerno najbolj je zastopana družba v Št. Janžu, potem v Svečah, Bilčovsu, Sl. Plajbergu, Ljubelju itd.; najslabeje v Borovljah in v Šmarjeti, kjer treba napredka.

III. Dek. Celovec šteje 411 udov (+ 45) po farah: Celovec 228 (+ 26), Breza 40 (— 1), Poreče 22 (+ 9), Dholica 20 (+ 2), Otok 17 (+ 1), Škofiče 21 (+ 1), Hodiše 39 (+ 4), Vetrinj 17 (+ 3), Gospasveta 6 (+ 2), Čanjče 1 (.). — Zastonj iščemo v imeniku Št. Jur in Št. Rupert pri Celovcu.

Najbolj ugodno je število na Brezi (8·28 %); nadnormalno število ima tudi Otok. Povsod drugod je število udov primeroma precej premajhno. Večji napredek bi zlasti želeli imeti na Dholici, v Škofičah, Hodišah in Vetrinjah.

IV. Dek. Dobrlaves šteje 740 udov (+ 11) po farah: Dobrlaves 75 (— 5), Št. Lipš 40 (+ 23), Št. Vid 53 (.), Št. Kancijan 95 (— 2), Kamen 15 (— 1), Reberca 73 (— 4), Žitaraves 41 (+ 5), Žel. Kaplja 115 (— 5), Obirsko-Korte 40 (+ 1), Št. Ožbalt 55 (+ 2), Sv. Andrej 16 (.), Klobasnica 45 (+ 5), Šteben 26 (.), Apače 24 (+ 1), Galicija 20 (— 7), Mohliče 7 (— 1).

Napredovalo je 6 far, najlepše Št. Lipš. Druge so ostale jednake, ali je število upadlo, najbolj v Galiciji. — Povprečno je število Mohorjanov v tej dekaniji prav ugodno, zlasti na Reberci (12·61 %), v Št. Ožbaltu (11·41 %) in Štebnu (7·28 %). Podnormalno število (manj kot 3·88 %) imajo: Žel. Kaplja, Kamen, Galicija in Mohliče (le 1·5 %). Naj v teh farah število letos napreduje!

V. Dek. Pliberk ima 825 udov (— 20) po farah: Pliberk 124 (+ 6), Šmihel 107 (— 14), Vogerče 48 (— 2), Švabek 32 (— 4), Št. Danijel 26 (.), Dev. Marija 134 (— 22), Mižice 103 (— 8), Črna-Javorje 80 (+ 1), Kotlje 64 (+ 7), Guštanj 55 (+ 22), Koprivna 24 (.), Kazaze 28 (— 6).

Žal, v tej dekaniji je število Mohorjanov precej upadlo (za 20), posebno pri Dev. Mariji (— 22) in v Šmihelu. Le 4 fare so napredovale, največ Guštanj (+ 22). — Razmerno je družba v tej dekaniji prav dobro razširjena. Le 4 fare (Pliberk, Dev. Marija, Črna-Javorje in Guštanj) imajo še podnormalno število. Posebno ugodno je razmerje v Vogrčah, Mižicah, Kotljah in Kazazah. Naj bi jih druge fare posnemale!

VI. Dek. Rožek s 377 udi (+ 23) po farah: Domačale 21 (.), Skočidol 31 (+ 15), Na Dravi 16 (— 1), Št. Jurje 6 (— 4), Dvor 40 (— 2), Gozdanje 27 (— 3), Logaves 16 (— 2), Rožek 15 (— 6), Lipa 32 (+ 10), Št. Ilj 43 (+ 3), Št. Jakob 69 (+ 10), Podgorje 42 (+ 2), Pečnica 19 (+ 1).

*) + = več; — = manj.

**) Številke v oklepajih (..) kažejo, za koliko je lani število udov v dotični dekaniji ali fari napredovalo (+), ostalo jednako (.), ali nazadovalo (—) od prejšnjega leta.

Napredovalo je 6 far (posebno Skočidol, Lipa, Št. Jakob), nazadovalo tudi 6 (najbolj Rožek in Št. Jur). — Povprečno je družba tú še premalo razširjena, ker nadnormalno število imate samo fari Podgorje in Lipa. Posebno slabo stoji v Št. Jurju in Rožeku. Pričakujemo, da te fare letos napredujejo!

VII. Dek. Spodnji Dravograd šteje 139 udov (— 1) po farah: Spod. Dravograd 28 (— 1), Ojstrica 9 (— 5), Št. Lovrenc 1 (— 2), Libeliče 48 (+ 3), Strojna 3 (+ 3), Suha 20 (— 6), Črneče 15 (+ 4), Labod 15 (+ 3).

Napredovale so štiri fare, najbolj Črneče, štiri pa nazadovale, najbolj Suha in Ojstrica. — Razmerno je družba v tej dekaniji veliko premalo razširjena. Samo Libeliče imajo nekoliko nadnormalno število, drugod pa je veliko premalo udov.

VIII. Dek. Št. Mohor z 244 udi (— 15) po farah: Št. Mohor 1 (.), Melviče 29 (— 2), Šteben 30 (— 11), Št. Pavel 13 (.), Blače 13 (+ 1), Čače 20 (.), Brdo 25 (— 1), Goriče 3 (— 6), Gorje 20 (+ 3), Zilj. Bistrica 44 (+ 6), Št. Juri 46 (— 5).

Le v treh farah je število narastlo, v petih pa precej upadlo. — Razmerno je družba v tej dekaniji veliko preslabo razširjena. Zakaj? Nadnormalno število članov imajo samo Melviče in Zil. Bistrica. Slabo je v Goričah, Štebnu in Blačah, pa tudi drugod bi bilo treba pridobiti precej več udov.

IX. Dek. Tinje šteje 414 udov (— 45) po farah: Grabštanj 105 (— 11), Medgorje 27 (+ 7), Radiše 61 (— 16), Tinje 75 (+ 2), Slov. Šmihel 24 (— 13), Pokrče 30 (— 1), Št. Lipš 17 (+ 2), Timenica 23 (+ 1), Sv. Tomaž 8 (— 20), Otmanje 1 (.), Podkrnos 19 (— 1), Št. Jakob 8 (— 1), Žrelec 16 (+ 6).

Upadlo je v tej dekaniji število žal za 45. Posebno je nazadoval Sv. Tomaž, Radiše, Slov. Šmihel in Grabštanj. Napredovale so zlasti Medgorje in Žrelec poleg drugih far. — Razmerno je družba v tej dekaniji dosti dobro razširjena, posebno na Radišah (9·02 %), v Tinjah (4·72 %) in Grabštanju (4·6 %). Slabo pa stoji pri Sv. Tomažu, v Timenici in v Št. Jakobu.

X. Dek. Trbiž s 143 udi (.) po farah: Žabnice 37 (.), Trbiž 3 (.), Rabelj 5 (+ 1), Vrate 24 (— 4), Ovčjaves 38 (+ 2), Ukve 19 (+ 5), Pontabel 5 (.), Lipaljaves 12 (— 4).

Število udov je torej ostalo lani nespremenjeno. Nazadovalo je precej na Vratih in v Lipaljivesi, drugod napredovalo. — Povprečno je družba precej ugodno razširjena, zlasti v Ovčjivesi in Žabnicah, ki imajo nadnormalno število. Drugod naj še napreduje!

XI. Dek. Velikovec šteje 462 udov (— 1) po farah: Velikovec 13 (+ 5), Št. Rupert 62 (+ 3), Šteben 19 (— 1), Št. Marjeta 33 (— 7), Št. Jurij 18 (.), Djekše 31 (— 1), Krčanje 28 (+ 3). Klošter 34 (— 12), Grebinj 72 (+ 15), Vovbre 39 (+ 1), Ruda 44 (+ 2), Gorenče 28 (.), Št. Peter 41 (— 9).

V šestih farah je družba napredovala, zlasti v Grebinju. Močno pa je upadlo število v Kloštru, Št. Petru in Št. Marjeti. — Razmerno so najboljše Krčanje (5·73 %); nadnormalno število imajo poleg tega Gorenče in Grebinj. V obče pa je družba z ozirom na čisto slovensko prebivalstvo veliko premalo razširjena; pričakujemo zató letos večji napredek.

Občni pregled po dekanijah nam kaže udov:

1. Beljak	341	(+ 21)
2. Borovlje	606	(+ 10)
3. Celovec	411	(+ 45)
4. Dobrlaves	740	(+ 11)
5. Pliberk	825	(— 20)
6. Rožek	377	(+ 23)
7. Spodnji Dravograd . .	139	(— 1)
8. Št. Mohor	244	(— 15)
9. Tinje	414	(— 45)
10. Trbiž	143	(—)
11. Velikovec	462	(— 1)
12. Druge	33	(+ 2)

Napredovalo je torej šest dekanij, nazadovalo pa pet. Da bi letos vse napredovale!

V naslednjem pregledu so slovenske fare Koroške razvrščene po razmernem (relativnem) številu udov Mohorjeve družbe.

Nadnormalno število imajo:

	%		%
1. Vogerče	13·04	18. Sl. Plajberg . . .	6·35
2. Reberca	12·61	19. Ljubelj	6·03
3. Št. Ožbalt . . .	11·41	20. Podgorje	6·02
4. Mižice	9·24	21. Krčanje	5·73
5. Ovčjaves	9 11	22. Kazaze	5·60
6. Radiše	9·00	23. Št. Lipš pri Dobrliv.	5·25
7. Kotlje	8·66	24. Sele	5·25
8. Breza	8·28	25. Bajtišče	5·19
9. Št. Janž v Rožu .	7·99	26. Melviče	5·05
10. Št. Lenart . . .	7·37	27. Lipa	4·95
11. Šteben pod Juno .	7·28	28. Klobasnica . . .	4·90
12. Bilčoves	7·24	29. Otok	4·89
13. Sveče	7·19	30. Žitaraves . . .	4·87
14. Št. Andrej . . .	6·93	31. Št. Vid	4 80
15. Obirsko-Korte . .	6·88	32. Gorenče	4·76
16. Št. Kancijan . .	6·64	33. Tinje	4·73
17. Apače	6·56	34. Grabštanj . . .	4·60

	%		%
35. Št. Danijel	4·59	42. Žihpolje-Golšovo	4·15
36. Švabek	4·54	43. Zilj. Bistrica	4·13
37. Podklošter	4·44	44. Dobrlaves	4·11
38. Koprivna	4·37	45. Zila	4·00
39. Šmihel nad Plib.	4·33	46. Libeliče	3·98
40. Žabnice	4·31	47. Dvor	3·89
41. Grebinj	4·19		

Podnormalno število imajo:

	%		%
48. Vovbre	3·86	85. Dev. Marija na Jez.	2·60
49. Žel. Kaplja	3·83	86. Lipaljaves	2·59
50. Medgorje	3·76	87. Sp. Dravograd	2·57
51. Šlov. Šmihel	3·75	88. Labod	2·50
52. Št Rupert pri Vel.	3·72	89. Djekše	2·46
53. Št. Jurij ob Zili	3·65	90. Pečnica	2·46
54. Črna-Javorje	3·62	91. Brdo	2·44
55. Suha	3·40	92. Guštanj	2·44
56. Pokrče	3·33	93. Hodiše	2·43
57. Loče	3·31	94. Galicija	2·42
58. Kotmaraves	3·31	95. Klošter	2·27
59. Brnca	3·29	96. Poreče	2·22
60. Ruda	3·28	97. Žrelec	2·13
61. Šteben pri Vel.	3·18	98. Čače	2·11
62. Št. Lipš	3·13	99. Pontabel	2·10
63. Črneče	3·10	100. Borovlje-Podljubelj	2·05
64. Domačale	3·09	101. Šteben ob Zili	1·91
65. Podkrnos	3·07	102. Blače	1·88
66. Logaves	3·05	103. Timenica	1·88
67. Kapla pri Dravi	3·03	104. Gorje	1·80
68. Rabelj	3·01	105. Gospasveta	1·67
69. Št. Jakob v Rožu	3·01	106. Mohliče	1·50
70. Kamen	2·94	107. Št. Jurij nad Vel.	1·47
71. Pliberk	2·93	108. Vetrinj	1·43
72. Št. Peter nad Vel.	2·93	109. Dholica	1·41
73. Gozdanje	2·90	110. Velikovec	1·32
74. Na Dravi	2·90	111. Št. Jakob pri Cel.	1·12
75. Šteben pri Beljaku	2·90	112. Ojstrica	1·05
76. Št. Ilj	2·81	113. Strojna	0·95
77. Škofiče	2·80	114. Št. Tomaž	0·92
78. Škočidol	2·78	115. Trbiž	0·60
79. Šmarjeta v Rožu	2·77	116. Št. Lovrenc	0·50
80. Šmarjeta nad Vel.	2·72	117. Goriče	0·47
81. Glinje	2·71	118. Otmanje	0·34
82. Sv. Pavel ob Zili	2·70	119. Čanjče	0·25
83. Vrate	2·70	120. Št. Mohor	0·20
84. Ukve	2·63		

Vogerče torej letos nosijo pri Mohorjevi družbi na Koroškem zastavo! Naj bi jih povsod drugod posnemali v vnemi in navdušenju za našo slavno družbo. Posebno v krajih, ki imajo še podnormalno število udov, naj se skuša pridobiti novih udov, da bomo že letos dosegli in, ako Bog dá, prekoračili število 5000 Mohorjanov.

Zanimive so tudi še sledeče številke: Lani se je razdelilo vkupe **344.388** Mohorjevih knjig (od tega na Koroškem 28.428). V 42 letih svojega obstanka je družba razdelila vkupe **4,794.881**, t. j. **štiri milijone sedem sto štiri in devetdeset tisoč osem sto jeden in osemdeset** dobrih slovenskih knjig. Te številke govoré! Slava slavni družbi sv. Mohorja!

Gospodarske stvari.

Živa in mrtva vaga.

(Dalje.)

Drugačna pa je stvar, ako se prodaja živina na živo vago ali počez. V teh slučajih je navadno živinorejec opeharjen. Mesar razume namreč kolikost (velikost) žive in mrtve vage skoro prav natanko preračunati. On ti gotovo ne plača več, kakor je presodil težino in vrednost živinčeta, ali manj ti ponuja na vse mogoče kriplje in se roti, da ni žival niti piškavega oreha več vredna. On ti zatrjuje, da ima govedo samo 4 cente mesa in ne enega lota več, čeravno je do dobra prepričan, da ga ima 5 centov. Kedar prodajaš izkušenemu in premetenemu mesarju počez (povprek), takrat smeš misliti, da si vsaj za nekoliko kron namazan (ogoljufan). Seveda so tudi med mesarji častne in hvale vredne izjeme, ali žalibog kaj redke.

V sledečem bom skušal poučiti slovenske živinorejce, kako določijo živo vago in kako izračunijo iz iste kolikost mesa.

Živa vaga se preračuni na sledeči način:

1. Po očesu in otipu (šlatanju). Mesarji in živinski trgovci ne potrebujejo niti tehtnice, niti traka, ali vendar določijo živo težino prilično dobro. Oni pregledajo s svojim bistrim očesom živalsko telesnost, ošlatajo nektere dele in račun je gotov. Nekteri so res tako vešči, da se zmotijo malokterikrat za kakih 5—10 kilogramov.

Mesar ošlata rep na korenu, kjer je najbolj debel. Če je tam obilen, mehek in zalit, sklepa iz tega, da ima govedo mnogo loja in precej maščobe pod kožo. Potem potipa kosti sednici (na vsaki strani repa), kolka, rebra, pleči, kom, hrbet, prve prsi itd. Ako se kolek (kost namreč) malo čuti in je takorekoč z mesom in maščobo zalit, tedaj ima živinče sočnato, slastno in dobro meso. Če so rebra mehka in zalita, t. j. dobro obraščena, takrat sklepajo mesarji, da ima živinče sočnato, z mastjo preraščeno meso in malo loja. Zatorej pa si tudi močno prizadevajo, da kupijo na rebrih zalito živinče počez, ker se nadjajo mnogo mesa. Iz debelosti na sprednjih prsih se sklepa navadno na množino loja. Debela in mehka kožica med zadnjo nogo in trebuhom spričuje, da je živinče v obče tolsto (debelo). Jedernata mošnja in tako vime pomenita, da ima dotična žival precej loja. Sploh pa si je zapomniti to-le: Ako so vsi gori naznačeni deli mehki, obilni, mesnati in z maščobo podvlečeni, tedaj je govedo debelo in ima precej dobrega mesa. — Le tisti more določiti živo vago po ošlatanju prilično natančno, ki ima mnogo izkušenj in vaj.

2. Tehtnica nam pokaže živalsko težino najnatančneje. Zatorej bi bilo jako umestno in priporočljivo, ko bi imela vsaka vas po eno vago za tehtanje živine.

3. Vendar pa so dandanes živalske tehtnice še kaj redke, osobito po vaseh. Malokteri posestnik pa je toliko izurjen, da bi znal določiti živo težo po ošlatanju in po očesu. In baš iz tega uzroka so poskušali najti živinorejci in tudi učeni možje živo težino z različnimi merami. Vse to merjenje s trakovi, z rokami, ali kako drugače, pa je bilo do zadnjega časa precej površno in prevarljivo.

Vse doslej izumljene trakove in vse gospodarske motvoze prekosi ona mera, ktero je izmislil g. Marko Matievič, c. kr. finančni nadkomisar v Celovcu.

Matievič-eva mera je poseben, 3 metre ali še več dolg trak, ki je navit v okrogli, medeni (mesingasti) škatljici. Konec traka visi iz škatljice in se more odviti do drugega v sredini pritrjenega konca. Omenjeni trak je na eni strani rudeč, na drugi pa črn. Na črni strani je razdeljen na centimetre, na rudeči pa se nahaja posebna merilna razdelitev.

Na črni strani traka so zarisani, kakor rečeno, centimetri in decimetri. Vsak decimeter je zaznamovan s številko, te številke se začenjajo z 1. in se končajo s 30. Kako pa se bere na črni strani traka? Milimetri se beró, nikoli pa ne centimetri ali decimetri. Recimo da moram brati prištevilki 5: ona pomeni 5 decimetrov, ali 50 centimetrov ali 500 milimetrov. Vzemimo za vzgled, da mi je brati pri številki 5 in še eno črto dalje t. j. 51 centimetrov ali 510 milimetrov. Številka 12 pomeni 12 dcm., ali 120 cmt. ali 1200 mm. Recimo, da moram brati pri številki 12 in še pet črt dalje; to znaša 125 cmt. ali 1250 mm. Ako moram brati med 13. številko in še polovico črt, tedaj imamo 130½ cmt. ali 1300 in 5 = 1205 milimetrov. Na traku niso milimetri zaznamovani in sicer zaradi tega, ker ne dopušča prostor.

Rudeča stran se začne še le s številko 220, kajti mera je tako uravnana, da bi prišle črte od početka skoro ena na drugo. Zatem gredo številke po vrsti dalje: 221, 222, 223, 224, 225 itd.; s številko 347 pa je razdelitev končana. Prostorčki med posameznimi rudečimi črtami postajajo tem večji, čim dalje potegujemo trak iz škatljice. Stotine so zaznamovane samo pri številkah 220, 300 in 347, pri drugih številkah pa si je misliti spredaj 2 oziroma 3. Tako na primer sledi številki 220 samo 25, ali to zadnjo številko je treba brati 225; prva črta za 220 pomeni 221, druga 222, tretja 223 itd. Prva številka za 300 je 05, ktera pa naj se bere 305; prva črta za številko 300 pomeni 301, druga 302 itd.

Zmeriti je treba debelost (širokost) in dolgost živinčeta in sicer z rudečo stranjo trakovo t. j. rudeča stran mora biti pri merjenju navzgor obrnjena. Debelost (širokost) života pa ni povsod enaka; največja je tam, kjer se trebuh najbolj tlom približuje, najmanja pa precej za sprednjima nogama. Določiti pa je treba srednjo širokost. Isto najdeš, če premeriš život okolu sredine trebuha (največja debelost) in potem precej za sprednjima nogama (najmanjo debelost). Obe številki (največjo in najmanjo debelost) sešteješ in od svote vzameš le polovico in to je srednja debelost (širokost). Za tako merjenje pa je treba dveh oseb. Srednjo debelost pa premeri lahko tudi en sam človek in sicer tako-le: Meri od sredine hrbta pa do sredine trebuha, kjer je isti najširji; potem pa premeri polovico debelosti precej za prvima nogama. Obe številki seštej in našel si srednjo debelost.

Predno začneš meriti, postavi govedo na ravna tla. Živinče stoj skupaj z zadnjima nogama, takoisto sprednjima; glavo mora držati naravnost, t. j. ne preveč povešeno in tudi ne preveč vzdignjeno.

Ker more en sam človek dolgost in širokost hitro premeriti, zatorej se priporoča, da se meri po dvakrat. Ako bi se našla kaka razlika, premeri naj se širokost in dolgost še vtretjič. Traka ne smeš držati preveč napeto (ne smeš za-nj preveč vleči), da se ne premakne od onega mesta, kamor si položil prvi konec.

Pri merjenju stoj vedno na desni strani živinčeta in vzemi začetek traka v levo, škatljico pa v desno roko. Položi začetek traka, kjer se nahaja prva rudeča črta (nasproti prvi črni črti na drugi strani) na sredo hrbtišča. Pritisni trak z levo roko na hrbet, z desno pa ga potegni doli do sredine trebuha; tako si premeril polovico najširje debelosti. Kjer si držal trak z desno roko, tam naj prime leva ter naj ga položi pred komom na sredino hrbta. Leva roka drži trak, desna ga pa pelje navzdol do sredine spodnjih prs, precej za sprednjima nogama. Da se ne bi s samim šlatanjem ogoljufal, moraš se pripogniti in se prepričati, ali si prišel s trakom prav v sredino spodnjih prs. Pri kteri številki obstane prst desne roke, tisto si dobro zapomni ali pa jo zapiši. Tako si zmeril polovico najširje in polovico najožje debelosti, t. j. našel si srednjo širokost (debelost); recimo n. pr., da znaša srednja debelost 338.

Zdaj je treba premeriti še dolgost. Na sprednjih prsih lahko otipaš (ošlataš) oprsno kost. Ravno na sredino omenjene kosti položi trak in sicer tam, kjer se nahaja prva rudeča črta (nasproti prvi črni črti na drugi strani) ter ga pritisni s palcem in kazalcem desne roke. Z levo roko pa ga potegni preko prve desne noge, ravno pod komolčnim členom proti kolku, recimo do sredine prsij. Zdaj popusti desna roka trak pri oprsni kosti in ga poprime tam, kjer ga drži levica, a zadnja ga potegne naprej do kolka in do kosti sednice in sicer do tistega mesta, kjer se loči rep od telesa. Kjer držiš z levo roko za trak, tam je zabeležena številka, ki ti pové dolgost merjenega goveda. To številko, recimo n. pr. 330, moraš si dobro zapomniti ali pa si jo zapiši; več merjenja ni treba.

Kako pa sedaj računaš? Gori sem rekel, da znaša n. pr. sredna debelost 338, dolgost pa 330. Srednjo širokost (debelost) vzemi dvakrat ali jo podvoji = 676, dolgost pa enkrat in obe številki seštej: 676 + 330 = 1006. To svoto (1006) moraš za 721 zmanjšati. (ako je dobivalo govedo jako vodeno hrano, tedaj odšteješ 722). Ostanek t. j. številko 285 poišči na rudeči strani traka. Ko si jo našel, pritisni na njo noht, obrni trak in ravno nasproti (na črni strani) opaziš številko 7 in $^{8}/_{10}$ od enega centimetra (8 milimetrov). Številka 7 pomeni 7 decimetrov, ali 70 centimetrov ali 700 milimetrov. Prištej še gornjih 8 milimetrov in dobil si svoto 708 — t. j. 708 milimetrov. Številka 708 ti pa pove, da je živo govedo 708 kilogramov težko; to se pravi z drugimi besedami: kolikor milimetrov si izračunil, toliko kilogramov tehta živo govedo.

Vzgledi: 1.) Srednja debelost = 338
še enkrat srednja debelost = 338
dolgost = 330
svôta 1006
odšteti 721
ostanek 285

Poišči na rudeči strani številko 285 in nji nasproti opaziš na črni strani 708 milimetrov, kar pomeni, da tehta govedo 708 kilogramov.

2.) Vol ima 330 srednje debelosti in 325 dolgosti; koliko tehta živ?

Srednja debelost = 330
še enkrat srednja debelost = 330
dolgost 325
svôta 985
odšteti 721
ostanek 264

Nasproti številki 264 najdeš na črni strani traka 437 milimetrov, t. j. vol tehta 437 kilogramov.

(Dalje sledí.)

Novičar.

Na Koroškem. V mestu Št. Vidu so prijeli Laha, ki je med ljudi spečaval ponarejene petdesetake. — Štirje mladi češki godci, ki hodijo po svetu svojo umetnost kazat, godli so tudi v Celovcu z veliko pohvalo. — Za okrajnega zdravnika v Vetrinje pride dr. Karol Blumenthal. — V Osojskem jezeru je utonil 13leten deček. — V Celovcu je 22letna dekla na ulicah na tla padla in mrtva ostala. — Pogorel je Vid Volavčnik p. d. Tonej (Ruškega župnika brat) v Proboju pri Žitari vesi. Zgorelo je tudi 80 birnov žita. — V Beljaku se je ustanovilo politično društvo „deutscher Volksverein“. Pri prvem shodu izrekli so se za to, da bodo vnovič volili dr. Steinwenderja. — Shod kmetijske podružnice je bil v Grabštanju dné 21. prosinca. Govoril je tudi g. dr. Kramar. To je vse lepo; pa to ni prav, da je bilo zborovanje napovedano na 2. uro popoludne (na nedeljo). O tem času je navadno na deželi popoldanska služba Božja, torej ta ura ni pripravna za zbore. — Redko starost je dočakala udova Marija Čemernjak, ki je 93 let stara umrla v Sekiri pri Hodišah.

Na Kranjskem. Premog iščejo v Zbiljah pri Smledniku. — V Dolu pri Hrastniku so ustanovili posojilnico. Na Rebri pri Žužemberku se je 14letna deklica do smrti opekla. — Pogorela je vas Št. Peter na Krasu. Škode je 30.000 gld. — V Krškem so upeljali pasji davek, da se znebijo velikega števila nepotrebnih psov. — Volka 49 kil težkega je ustrelil neki lovec pri Šneperku na Notranjskem. — Okoli Radovice imajo vročinsko bo-

lezen (legar). — Posestnik Koželj v Olševku pri Kranju je zredil prešiča, ki tehta 327 kil.

Na Štajerskem. Obesil se je kočar Rižnar v Juršincih. — Svojega novorojenca je umorila neka dekla v Rajhenburgu. — Ameriške trte v državnem vinogradu pri sv. Trojici nad Slatino prav lepo rastejo. — V Negovi se hoče ugnjezditi nemški šulferajn. — Mesto občinskega zdravnika mislijo ustanoviti na Vidmu. — Na Bizeljskem je ameriških trt nasajenih že za 200 hektarjev. — V Veržeju razsaja davica. — Pri Studenicah je drevo ubilo Antona Kolenca iz Kostrivnice.

Na Primorskem. Sv. misijon imajo te dni v Renčah pri Gorici. — Hlod je ubil Jožefa Volka v Lokvah pri Trnovem. — V Gorici snujejo risarsko in slikarsko šolo. — V Gorici so neznanega človeka na ulicah mrtvega našli. Najbrž je zmrznil. — V Goriški nadškofiji začelo je primanjkovati duhovnikov. — Burja je na Krasu naredila mnogo škode. — V Sužidu pri Kobaridu so ustanovili mlekarsko društvo. — Hripo imajo v Šebreljah, pa tudi drugodi.

Po drugih deželah. Profesor Štiftar v Kalugi na Ruskem (rojen v Solčavi na spod. Štajerskem), je spisal knjižico o srednjih šolah na Koroškem ter jo posvetil spominu msgr. Andreja Einspielerja. — Pri zadnjih viharjih v črnem morju se je potopilo 10 ladij. — Hud potres je bil nedavno na Kitajskem. Mnogo hiš se je podrlo in več sto ljudij je konec storilo. — Vse gostilnice so zaprte v mestu Koprivnici na Hrvaškem in po okolici. Neki ogerski Jud je namreč dac (užitnino) za ta okraj v najem vzel in hoče zdaj gostirje siliti, da morajo vsi od njega vino jemati. Oni so pa rajši svoje krčme zaprli. Kmetje pa pravijo: „Mora vendar res biti, da novi denar ni za nič, ker nam krčmarji ne dajo jesti in piti za njega“. — V Pragi je bila velika pravda zoper kakih 70 mladih ljudij, ki so si napravili skrivno zvezo z imenom „Omladina“, kjer so se na tihem pripravljali na vsakoktere neslanosti. — V Parizu je pogorelo operno skladišče. Škode je nad en milijon frankov. — V Belovaru na Hrvatskem so obesili neko kmetico, ki je zavdala svojemu možu. — V Carigradu je pogorela mestna bolnišnica. — Pri otoku Walcher je utonilo 13 otrok, ki so se drsali po ledu, pa se jim je udrl. — Potopila se je ladija „Jason“. Utonilo je 21 mornarjev, en sam se je rešil, ker ga je velik val na suho vrgel. — Sredi mesta so v Brnu štirje lopovi napadli delavca Smizila, ga umorili in oropali. — Ženska brez rok se je nedavno na Nemškem omožila. Prste na nogah ima tako urne, da zna z njimi izdelovati najlepše reči. — Ladija z dinamitom se je razletela sredi morja, ker se je dinamit užgal. Vsi mornarji na barki so bili ubiti. — Škof v Št. Politu v Doljni Avstriji so postali č. g. kanonik dr. Janez Rössler. — V Klevi na Reni je umrl dr. Hasskarl, velik dobrotnik človeštva, ker je v državi Peruvanski v južni Ameriki ukradel kininsko drevo, čeravno je bila smrtna kazen na to postavljena. Na otoku Java, kjer ga je zdaj že mnogo nasadov in se iz njega izdeluje kinin, najboljše zdravilo zoper mrzlico. V Peruvi se je skorja tega drevesa zlatu enako plačala. Na Javi je pa zdaj toliko tega drevja, da si vsak revež lahko kupi to zdravilo. Holandska država ima vsako leto dva milijona goldinarjev dobička od teh nasadov kininovega lesa. Vendar je dala Hasskarlu po dolgih prošnjah komaj 1000 gld. letne pokojnine.

Raznoterosti.

Število živine v Avstriji. V Avstriji (brez Ogerske) je bilo pri zadnji štetvi 1,548.197 konj, 57.952 oslov in mul, 8,643.936 goved, 1,035.832 koz, 3,186.787 ovac, 3,549.700 svinj in 920.640 panjev čebel.

Koliko piva se skuha na Avstrijskem? V mesecu juniju preteklega leta se je na Avstrijskem skuhalo 1,499.689 hektolitrov piva (za 125.621 hektolitrov več, kot predlanskem). In sicer na Češkem se ga je skuhalo 687.805 hl., na Moravskem 134.408 hl., na Štajerskem 72.648 hl., na Koroškem 14.651 hl., na Kranjskem pa 9281 hl.

Lakota na Kitajskem. V kraju Šanzi na Kitajskem je velika lakota vsled vedne suše. Samo v enem mestu je umrlo dozdaj od lakote 10.000 ljudij.

Deklica, ktera neprenehoma spi. V Jesitzu pri Poznanju je zaspala 20letna deklica tako, da so jo dozdaj le z umetnimi dražili mogli za nekaj časa prebuditi. Ravno tako jo redijo na umetni način.

Koliko tobaka prideluje Avstrija? V Avstriji bavijo se s sajenjem tobaka štiri pokrajine. Te so: Galicija, Bukovina, Trident in poslednja leta tudi Dalmacija. Galicija in Bukovina pridelate tobaka povprečno vsako leto do 30.000 kvintalov, Trident 35 tisoč kv., Dalmacija okoli 5000 kvint. Skupno torej okoli 70.000 kvintalov na leto. Dalmatinski duhan se prideluje skoraj izključljivo v Rovinjski tovarni. — Vsako leto kupi avstrijska uprava od Ogerske kakih 30.000 kvintalov surovega tobaka v listju; za to listje potroši od 6 do 8 milijonov gld. To vse pa še ne zadostuje. Finejši duhan kupuje avstrijska uprava v inozemstvu, t. j. v Macedoniji, v Mali Aziji, v iztočni Indiji, v Braziliji, v Srednji Ameriki in v Havani. Razne, posebno močne vrste duhana kupuje avstr. uprava tudi v Rusiji. Iz inozemstva pride vsako leto do 200 tisoč kvintalov, kteri veljajo od 10 do 12 mil. gld. Iz 570.000 kvintalov vsega surovega duhana izdelajo avstrijske tovarnice okolo 6000 milijonov smodek, 2500 mil. zavitkov (cigaret), 200.000 kv. duhana za zavitke in 20.000 kvintalov drobnega duhana za nosljanje. — Koliko zlatega denarja gre vsako leto v dim — in v nos!

Duhovniške zadeve v Krškej škofiji.

Umrli so: dné 24. t. m. preč. g. dr. Valentin Nemec, stolni korar, konsistorijski svetovalec, doktor in bivši profesor bogoslovja, dekan in župnik pri zv. Hemi ob Krki, 59 let stari; isti dan tudi vč. g. Franc Rader, knezoškof. duh. svetovalec, zlatomašnik in župnik v Vredljah, 77 let stari, in dné 26. t. m. preč. g. Matija Ambrož, konst. svetovalec, dekan in župnik v Kaplji pri Dravi, 56 let stari. N. v m. p.!

Krško dekanijo bode oskrboval vč. g. Janez Lampersberger, župnik v Staremtrgu; č. g. Lud. Pirker, dosedanji kaplan v Krki, je imenovan za provizorja; faro v Vredljah bode oskrboval sosedni župnik v Št. Kandolfu č. g. Ign. Bader.

Naznanilo.

Hranilnica in posojilnica v Klečah

bode imela svoj

prvi uradni dan

v nedeljo dné 11. svečana 1894. Zanaprej bo uradni dan vsako nedeljo od 3. do 6. ure popoludne. — Pri prvem uradnem dnevu bo tudi nadzornik slovenskih posojilnic gosp. V. Simon iz Maribora imel pouk o hranilnih vlogah in o posojilnicah sploh. Zatorej vabi na ta dan vse posestnike od blizu in daleč najuljudneje

načelništvo.

Vabilo.

Posojilnica in hranilnica v Ziljski Bistrici

imela bo dné 11. svečana ob 3. uri popoludne pri g. Fr. Janahu p. d. Kandolfu svoj

letni občni zbor

s sledečim sporedom:

1. Poročilo blagajnikovo o delovanju in o letnem računu.
2. Odobrenje letnega računa.
3. Volitev novega ravnateljstva.
4. Razni nasveti.

Vse zadružnike vabi *ravnateljstvo.*

Loterijske srečke od 13. prosinca.

Linc	70	16	81	35	60
Trst	14	46	17	76	7

Tržne cene v Celovcu.

Ime blaga	na birne		na hektolitre	
	gld	kr	gld.	kr.
pšenica	4	80	6	—
rž	3	90	4	80
ječmen	3	80	4	75
oves	2	40	3	—
hejda	4	40	5	45
turšica (sirk)	3	20	4	—
pšeno	6	—	7	50
fižol	—	—	—	—
repica (krompir)	—	75	1	20
deteljno seme	—	—	—	—
grah	6	—	7	50

Sladko seno je po 3 gld. 50 kr. do 4 gld. — kr. kislo 3 gld. — kr. do 3 gold. 70 kr., slama po 2 gold. 10 kr. meterski cent (100 kil). Frišen špeh je po 60 do 64 kr. kila, maslo in puter po 95 do 105 kr. — Pitane vole plačujejo mesarji po 30 do 33 gld. stari cent.

Hišo z gostilnico in kramarijo

in nekolikim zemljiščem želi nekdo kupiti. Kdo, pové uredništvo „Mira“.

Službo cerkovnika (mežnarja)

išče 25leten, oženjen mož, ki je to službo že tri leta opravljal. Njegov naslov se izvé pri uredništvu „Mira“.

Odda se služba cerkovnika in organista

v **Podkloštru** na Koroškem. Oglasila naj se pošiljajo naravnost čast. gosp. župniku Gregorju Einspielerju v Podkloštru.

Vsi stroji za kmetijstvo

vinarstvo in moštarstvo!

Mlatilnice, vitle, trieure čistilne mline za žito **rezalnice za krmo** samodelujoče **aparate proti peronosperi** tlačilnice za vino tlačilnice za sadje **mline za sadje**

predmete za kleti, sesalnice za vse namene, kakor v obče: **vse stroje za kmetijstvo, vinarstvo in moštarstvo**

razpošilja v najnovejših, najboljših konstrukcijah

IG. HELLER, DUNAJ

2/2 Praterstrasse Nr. 78.

Bogato ilustrovani katalogi v nemškem in slovenskem jeziku zastonj in poštnine prosto.

Najkulantnejši pogoji. — Jamstvo. — Stroji se dajo na poskušnje.

Cene so se znova znižale! Prekupovalcem znaten popust!

KONJAK.

Ta iz krepkega, na lastnih goricah raščenega **vina** izvlečena Francovka je skušen pomoček za oživljenje dušnih in telesnih močij. Zoper **protin, trganje, otrpnenje** udov, **revmatizem** pomaga čudovito in uteši bolečine. Ena steklenica velja 1 gld. 20 kr. **Stari konjak** je za **stare ljudi** in take, ki so bolni v želodcu, prava dobrota. Cena 1 gld. 50 kr. Kdor naroči 4 steklenice, se mu dá skrinjica zastonj in lača se na pošti voznina. Dobi se samo pri **Benediktu. Herti**-nu, graščaku na **Goliču** pri Konjicah na Štajerskem

Za krmljenje po zimi!

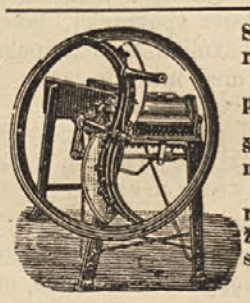

Slamoreznice, reporeznice in krompirjereznice, priprave za poparjenje krme, štedilne kuhalnike, mline za trojane in za mečkanje, robkalnice za koruzo, žitne čistilnice, stiskalnice za seno in slamo izdeluje **trdno in ročno**

PH. MAYFARTH in dr.

tovarna za kmetijske stroje.

Dunaj II/1, Taborstrasse 76.

Ceniki zastonj. — Zastopniki se sprejemajo.

Kmetija na prodaj.

Sramsičnikova kmetija v Kamnu pri Zelučah na Dravi, v Celovškem sodnijskem okraju, ki ima zidano hišo z enim nadstropjem, veliko zidano gospodarsko poslopje, oboje v dobrem stanu, 22 oralov 1559 □ sežnjev njiv, 12 oralov 1312 □ sežnjev travnika, 42 oralov 513 □ sežnjev gozda in pašnika, vse skupaj, se prodá dober kup ter se lahko precej prevzame. Več pové dr. Janez pl. Vest, c. k. notar v Celovcu.

Lastnik in izdajatelj Gregor Einspieler, župnik v Podkloštru. — Odgovorni urednik Filip Haderlap. — Tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu.